

KOSZTOLÁNYI
*válogatott
műfordításai*

BYRON
BE PPO • MAZEPPA

KOSZTOLÁNYI
VÁLOGATOTT MŰFORDÍTÁSAI

Byron : Beppo • Mazeppa

Maupassant : Versek

Geraldty : Te meg én

Francia költők

Angol és amerikai költők

Német költők

Wilde : Költemények

Kaleidoszkóp

Kínai és japán költők

Shakespeare : Romeo és Júlia

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ

GEORGE N. GORDON BYRON

BEPPO

MAZEPPA

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ

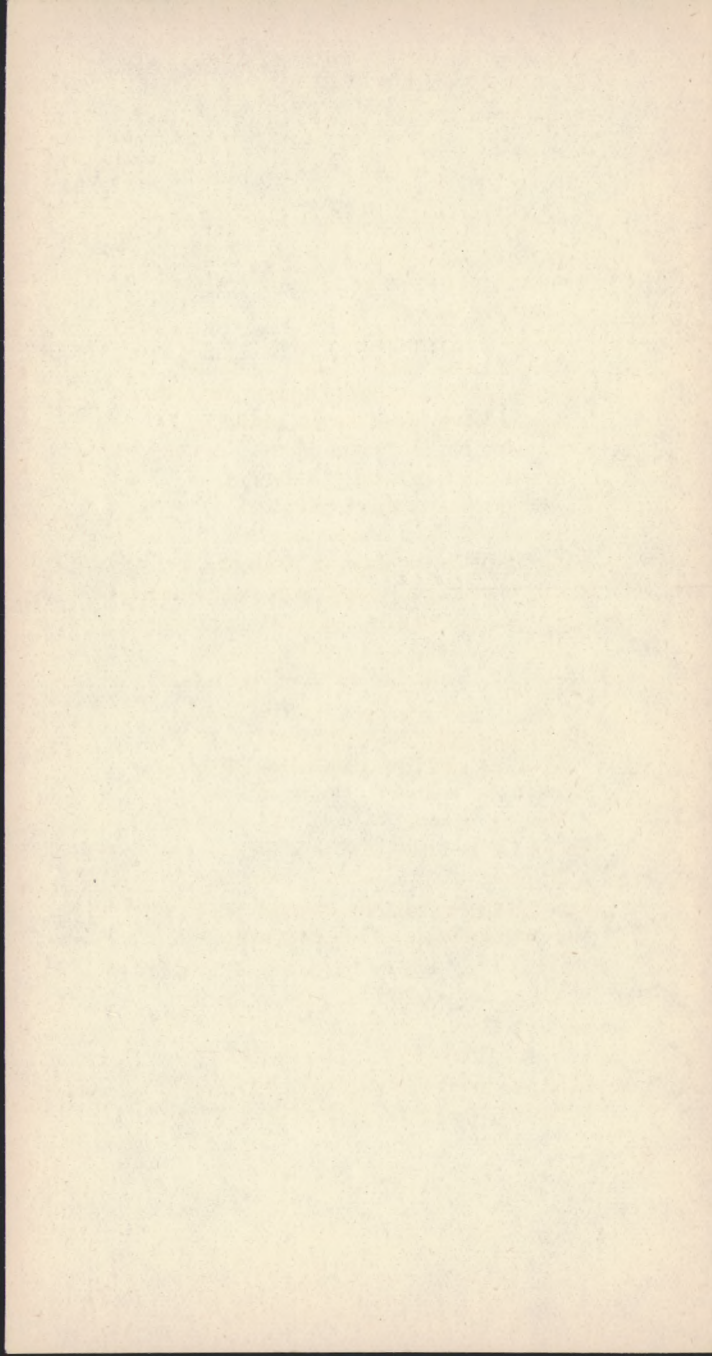
1890

MÁZSAR

Szerkesztette

VAS ISTVÁN

BE PPO

1

Tudjuk, hogy a farsang komor havában
 A katolikus népség mint mulat
 S míg nem jön Húshagyó Kedd, jó világ van,
 Emelkedett, pezsgő a hangulat,
 És dáridóznak a hivek javában,
 Szegények és a magas-ranguak,
 Tánc, hejje-hujja járja és örülnek,
 S van maszkabál, ricsaj, ivás meg ünnep.

2

Mikor az éjjel vad-fekete inget
 Terít az égre (kormos bakacsint),
 Kezdődnek a gáláns, finom idillek,
 Még az Álszent se veti meg a csint,
 És az Öröm szilaj lábújjon illeg,
 Kuncog, cicáz s ledéren bekacsint,
 Zaj, suttogás hangzik, örömbe párzó
 Víg hangicsálás és fájó gitárszó.

Járnak szines, török, zsidó mezekbe,
 Fényes, bohó ruhákba nincs hiány,
 Bohóc bolondoz, ügyesen rezegve,
 Görög, román, yankee és indián.
 Csak a papok ruháját föl ne vedd te,
 Másként válassz, amit szived kíván,
 Ne ingereld a klérust, ettől óvlak:
 Tanács minden szabadgondolkodónak.

Övezz magadra inkább úti tüskét,
 Papos-kabát, gyanús nadrág helyett,
 Nehogy ruhádra véletlen kisüssék,
 Hogy gúnyolod vele a szerzetet,
 Mivel leszidnak és megöl a szükség,
 Pokoli módon alád fűtenek,
 S míg nem lakolsz meg duplán, szakadatlan
 Forralja csontjaid a szörnyü katlan.

Másként magadra húzhatsz nagykevélyen
 Sipkát, kabátot, minden piperét,
 Ami a Monmouth-Streeten s a Rag Fairen
 Tréfálva vagy komolyan int feléd.
 Ily tér Itáliában is van, kérem,
 De dallamosabb, kedvesebb a név.
 Mert nincs „piazzánk”, bármit is csinálunk,
 Csak a Covent Garden piazza nálunk.

Ez ünnepet nevezik Karneválnak,
 Mely azt jelenti: „ég veled, te hús”.
 A név talál, mert mind kötélnek állnak,
 És sós halat rág a hívő, a bús.
 De mért van ekkor ideje a bálnak,
 Rejtély, csak sejtem mint vén fifikus,
 Hogy búcsúul csendül meg a pohár itt,
 Mint hogy barát az indóházban válik.

Le is kerül asztalról a húsétel,
 A fűszeres szelet, a dús falat,
 Mindenki csak sovány halat ebédel
 Negyven napig, és nincs lé ezalatt,
 Sok mondja: „juj”, a fájdalom hevével,
 S káromkodik (leírni nem szabad),
 Mivel megszokta teljes életében
 A lazacot a jó, japáni lében.

Ezért ajánlom, hogy vigyen hamarság
 Szósz a hajóra, a „szósz-kedvelő”
 Megízesíti a csukát s a harcsát,
 A parti boltba fusson el a nő.
 (Vagy hogyha otthon van, ízes habarcsát
 Elhozza ám, mert a mérték a fő),
 A bőjti halhoz gombás szósz, ecet kell,
 Másképp a koplalástól nem menekszel.

Akkor tudnillik, ha vallásod tiszta,
 S úgy élsz, mint Rómában a római,
 Ha más hited, nem kötelez a lista,
 Bár az Egyház nagybőjtöt róna ki,
 A nő, a göthös, vagy a kálomista,
 Húst is papálhat, ámde a mai
 Szabály szerint elkárhozik bizonynyal,
 Ezt állapítsuk meg némi iszonnyal.

Farsangba legvidámabb volt Velence
 És legvadabbul járta egykoron,
 Táncolt, dalolt a boldogság kegyence
 Álarcba, mint valami víg toron.
 Mit rejtett még e gyémántos szelence?
 Ne várd tőlem, hogy mind elsorolom.
 Történetem hogy kezdődik, sugáros,
 Tündökletes-szép volt a vízi város.

A női közt ma is van sok csodás lány,
 Ívelt szemöld, tűz-szem, fekete tincs,
 Görög ecset rakott színt ily paráznán,
 Újabb piktornak hozzá színe nincs.
 Mint Vénuszok Tizián buja vásznán
 (Firenzében a legszebb — drága kincs)
 Álmodva könyökölnek ki az esti
 Erkélyen, vagy amint Giorgione festi

12

Egy képén, hol báj s hűség összecsendül.
 Ha a Manfrini-palotába vagy,
 Nézd meg (kilép a régholt képkeretből),
 S számomra minden festményt tovahagy,
 Megfog bizonynal, vallom ime szentül,
 Ha szívedet nem vette meg a fagy :
 A piktornak, fiának s asszonyának
 Arcképe ; de mily nő ! élő imádat !

13

Maga a szerelem a földi testbe,
 Nem tódított, varázsolt ideál,
 Több nála az igaz való lefestve,
 Igen, ilyen volt e szem és e váll,
 Megvenni, vagy ellopni titkon, este,
 Csak erre gondol, aki ide áll :
 Egy régi arc sajog e nőnek arcán,
 Mit egyszer láttál s többé soha aztán.

14

Egy drága nő, kit megpillantasz ifjan,
 Mikor szemed még minden nőre néz,
 És jaj ! a kedves újra tovaillan,
 Egy percre itt van, s aztán elenyész,
 Megrajzolod sovárgó álmaidban,
 Rózsás kísértet, álom az egész,
 És útját látod messzinek, ködösnek,
 Mint tovatüntét tündér üstökösnek.

Szóval Giorgione képéhez hasonló
 Velence nője, s mostan is ilyen.
 Amint az erkélyen van, nézni oly jó
 (A messzeségtől még szebb a szívem.)
 Mint Goldoni hősnője, lágy, elomló
 Bájjal kacsint az ablak mélyiben;
 Igazat szólva bájos, drága fajta,
 S mutatja is — de hát a lelke rajta!

Mert egy tekintetből lesz mind a sóhaj,
 Csábos kacsintás, vágy, szó és levél,
 Mit Mercurral, az égi híradóval
 Mindjárt a kedves nőhöz küldenél,
 S az Isten tudja mennyi „ah”, meg „ó jaj”,
 Pusztán mivel két bús szív összekél —
 Tilos találka, hitves-ágyi szeplő,
 Törtészív, sőt tört kobak, megszőktetett nő.

Shakespeare leírta, milyen Desdemona,
 Csodálatos szép, pusztán híre rossz,
 És mai napig is ilyen a donna,
 Akit az ördög kísértésbe hoz.
 Én nem hiszem, hogy az a tény levonna
 Bájjából, hogy a férje, a gonosz,
 Azóta is csak gyilkol néhanapján,
 És immár nem merő gyanú alapján.

Akad ma féltékeny férj (ámde nem sok),
 Reájuk a bölcsesség fénye süt,
 Nem olyanok, mint a kormos Othellók,
 Kik tollaságyba fojtják kedvesük,
 Inkább, miként a szép fiú, ki ellóg,
 Ha már unott a házassági nyüg ;
 Ne búsulj, ád majd újat a csodás ég,
 Végy másik asszonyt, vagy vedd el a másét.

Láttál-e gondolat már? Íme lássad,
 Leírom a hosszúkás csolnakot :
 Bátor remeke az elgondolásnak,
 Könnyed, zömök, az orra faragott,
 Az evezőset hívják „gondolás”-nak,
 Sötét vizén libbenve suhan ott,
 Mint egy koporsó, mely ladikba lenne,
 S nem tudni, mit beszélsz, csinálsz te benne.

És siklanak a hosszú, nagy csatornán,
 Sodorva a Rialtót s más hidat,
 Éjjel-nappal lebegve, vagy mogorván
 A színházak körül valami vad
 Gyásszal vigyáznak, lesve holmi tort tán,
 De el ne fogjon a bús áhitat,
 Mert az öröm honol ölükbe mélyen,
 Mint temetés után a gyászszekéren.

De kezdjük el. Volt ennek néhány éve,
 Harminc, vagy negyven, több vagy kevesebb,
 A Karnevál lángolt dévaj tűzébe,
 Sok víg bohóság, mókaság esett,
 Egy hölgy is ott volt, gondját félretéve,
 Igaz nevét hiába keresed :
 Engedve a rímnek, a vers urának,
 Nevezzük őt ezennel Laurának.

Nem volt öreg, de már ifjú se akkor,
 S nem volt, mint mondják : „*bizonyos korú*”,
 Mi melleleg nagyon bizonytalan kor,
 Titokzatos és furcsa, szomorú,
 Ha firtattam, hogy ifjuság-e, aggkor,
 Nem válaszoltak, s rám szállt a ború,
 Kérdésem egyszerűen elfeledték,
 Amit furcsának tartottam felettébb.

Hősnőnk virult, bár szebb korát leélte,
 És hódított az emberek között,
 A kor kegyesen bánt mindenha véle,
 Még ragyogott, ha kiöltözködött.
 Örülnek a szép nőnek, bármiféle,
 Ő sem ismerte a bút és ködöt,
 Szeme mosolygott, tündöklő ígézet,
 S a szíve dobbant annak, kire nézett.

Már férje volt : de nálunk a keresztény
 Földön ilyen a hitves, mindahány.
 Sosem sopánkodunk mi az elestén,
 Ellenben, hogyha vétkezik a lány
 (És közbe nem tér meg, férjet keresvén),
 A bűne botrány és kínos talány,
 Mint él meg a szégyenben a szegényke,
 Kivéve, hogyha csak titok a vétke.

Ura a kéklő Ádrián vitorláz,
 S a tengeren hoz mindenféle jót,
 Majd veszteg-zár alatt nyög, hogy az orv láz
 Ne esse meg (ilyentől magad ódd).
 Fönn a magas padlásszobája formás
 Ablakján várja nője a hajót :
 Kereskedő volt, városa Aleppo,
 Neve Giuseppe, rövidítve Beppo.

Mint egy spanyol, sötét és furcsa szerzet,
 Napégetett, hatalmas figura,
 A bőre durva, érdes és kicserzett,
 Okos, vidám és ideges-fura,
 Jó tengerész, derék nevet is szerzett,
 S a nő, bár nem figyelte az ura,
 Erkölcsös és kemény, szigoru jellem,
 És úgy beszéltek, majdnem feddhetetlen.

De férje nem tért vissza évek óta,
 Rebesgették, eltűnt hajó s hajós,
 Fél hazanézni a merész pilóta,
 Suttogta a nép, mert — szegény — adós,
 Fogadtak a fejére — régi nóta —
 Nem jön sosem meg, szónokolt a jós,
 Mert sok fogad, titokba azt remélve,
 Hogy vész a tét, és győz a véleménye.

Azt is beszéltek, válásuk valóban
 Csupa ború volt, csupa szenvedély,
 Megérezték, hogy lángjuk elhalóban,
 Örökre válnak, s véget ér a kéj,
 (Költői sejtés, melybe sok való van,
 Éreztem én is, réveteg, de mély)
 Csak térdepelt az asszony, tudva mit vesz,
 S elhagyta a férj a hű, drága hitvest.

Laura vár és sírdogál kicsinykét,
 A gyásza fájó könnyel elegyül,
 Nem is igen tudott már enni mindég,
 És fél aludni éjjel, egyedül.
 Remegve nézi ablakát-kilincset,
 Ha tolvaj jönne, vad kisértetül,
 És egy pót-férjre gondolt szenvedéllyel,
Főképp azért, hogy védelmezze éjjel.

És választott (mindég a nőcske választ,
 Hiába próbálsz ellenkezni te),
 Amíg Beppója nem küld néki választ,
 S nem dobban az örömtől a szive,
 Egy férfit vett, aki szerelmet áraszt,
 Kissé bolond, nem kétli senki se :
 De gazdag gróf, kit sok tisztel, csodál is,
 S a szerelembe roppant liberális.

Táncol, zenél, franciául is ért ő,
 De toszkán nyelvbe gyengébb daliám,
 Ami reája egy csöppet se sértő,
 Mert jól alig beszél talian,
 Az operákban roppant nagy szakértő,
 És tudja, ebbe-abba mi hiány,
 S egész nézőtér hangolódott búra,
 Ha fölkiáltott néha : „seccatura !”

Harsányan éljenzett, és erre félszeg
 Arccal lapult a „smokk”-nép maga is,
 A hegedús félt, hogyha szertenézett,
 És arra gondolt, húrja tán hamis.
 A primadonna érzett ferde félszet,
 Mert „pizs”-sze nyomban a halálba visz,
 Soprano, basso azt kívánta, bárcsak
 Pihenne a mélyben, mit zöld hinár csap.

Az improvizátor volt mindig álma,
 Ő is rögtönzött néha verseket,
 Dalolt és verselt, rímet rímre váltva,
 Festményt adott el, táncba lebegett ;
 Olasz ügyesség, ámde itt a pálma
 A franciáké mindenekfelett,
 Szóval gavallér, büszke és babéros,
 Még inasa előtt is ő a hérosz.

Hűsége nagy, habár sok a szerelme,
 Ilyenről álmodik a női vágy,
 Ha hébe-hóba zajganak perelve,
 Ő vissza nem vág, mindent abbahágy,
 A szív szelíd, és bölcs a jámbor elme,
 Márványszilárd és egyben drága lágy,
 Remek típus a régi iskolánkból,
 Ki hogyha hűl a nő, még egyre lángol.

Nem is csoda, hogy ennyi sok erényre
 A nő szívébe a vágy behatolt.
 Reménytelen volt Beppo hazatérte,
 Oly mélyen hallgatott, akár a holt,
 Egy szót se írt, nem küldött soha érte,
 S az asszony évekig magába volt.
 És akiről nem jó hír soha semmi,
 Az már *halott*, vagy annak kéne lenni.

És túl az Alpokon az asszonyoknak
 (Az ég ítélje meg, mily nagy e bűn)
Két férjük is van, s ebbe beleszoknak,
 Mellettük élnek ők szeretve hűn,
 E tájon van ilyen lovagja soknak
 S a többieknek majdnem fel se tűn.
 Ki kezdte ezt el? (Tudja a Teremtő.)
 Egy új házasság ez, a száma *kettő*.

A lovagot úgy hívták „Cicisbeo”,
 De pórias és durva lett a szó,
 Spanyol vidéken a neve „*Cortejo*”,
 Újabban ott is divatos, való,
 S szokás amerre foly a Po s a Tejo,
 Sőt tengeren túl is eljuthat, ó,
 Csak jaj, ne hozzánk, mert mi lenne végül
 A tartásdíjból s házasságtörésből?

Ellenben én úgy vélem, mindhiába
 Hódít a kedves és szűz *hajadon*,
 A férjes nőnek még nagyobb a bája,
 Ki *tête-à-tête* beszélget szabadon,
 Ez nem vonatkozik épp Angliára,
 Csak általánosságba mondhatom,
 Mert ismeri az életet, és abban
 Könnyen mozog és sokkal szabadabban.

Kétségtelen, hogy bimbó a Kisasszony,
 Félénk balog, ügyetlen, csupa láz,
 Riadt talán, hogy téged megriasszon,
 Pirul, vihog, duzzog és kacarász,
 Mindig *Mamáját* keresi panaszlón,
 Mit szól ez, az, s mit szól hozzá a ház,
 A kis gyerekszoba nyelvén beszél csak,
 És érzik rajta a vaj- és kenyér-szag.

A „Cavalier Servente” tiszte volna
 A figyelem, s ő a nő bábuja,
 A jobb körökbe számfeletti szolgál,
 Ki úgy simul a nőhöz, mint ruha.
 A hölgy parancsol néki, száz a dolga,
 Állása éppen nem sine cura,
 Kocsi, inas, gondola jár eszében,
 Kesztyű, legyező, sál, gallér kezében.

Bevallom, nékem kedves Olaszország,
 A bűn, a láz, a mámoros igék,
 Mert kedvelem, Nap, a te fényes orcád,
 S ágak közt ringanak a venyigék,
 A kép, akárcsak egy díszlet, ragyog rád,
 Mit daljátékba néz a kandi nép,
 Táncsal zárult az első felvonása
 Egy szőlőben, mely Frankföld talmi mása.

Szeretek őszi estén lóra ülni,
 Csak ne felejtse otthon az inas
 A köpenyemet a szíjába gyúrni,
 Mivel az égbolt már nem nyárias,
 Megállani, zöld utaknak örülni,
 Szekér inog, remeg a kocsi-kas,
 Piros gerezddel áldva, tompa zajban, —
 Jaj, Angliába trágya, por, ganaj van.

Szeretek szárnyast enni a ligetbe,
 Mikor a nap bukik a vízbe le,
 És hajnalt várni, mely nem ködbe lengve
 Hunyorg, mint részeg ember bús szeme,
 De csupa égbolt, könnyű, tiszta, lenge,
 Szépséggel és verőfényel tele,
 Nem gyertyaként ég vaksi, rút ezüstbe,
 Mint ott, hol füstöl London kormos üstje.

Szeretlek én, olasz nyelv korcs latinja,
 Mely olvatag, mint nő száján a csók
 S zeng, mintha lágy atlaszra lenne írva,
 Édes Délről regélnek mind a szók,
 Símán suhannak a lelkünkbe, mintha
 Mindegyik szótag álom volna, bók,
 Nem mint a mi füttyös és durva nyelvünk,
 Mit köpni, nyögni kell s torkunkba nyelnünk.

Szeretem a nőt is (bocsáss meg nékem),
 A póri nőt, kinek az arca bronz
 És sortűz alszik fekete szemében,
 S tekintetétől boldogan borongsz,
 A büszke delnőt, kinek fényes-ében
 Hajzatja s lankadt mélabúja vonz.
 A szíve száján, a szeme sötét folt,
 Lágy, mint az égalj, s égő mint ez égbott.

Olasz Paradicsomba olasz Éva!
 Te ihletted meg egykor Rafaelt,
 Ki karjaidban halt meg, és a néma
 Ég szólalt meg, hogy álma szárnyra kelt,
 De jaj, hiába izzok, égek én ma,
 És ég a szó, a koldus, árva nyelv,
 Nem festheti le méltóképp az arcod,
 Amíg e földtekén Canova alkot.

„Szeretem Angliát, bár sok hibája”,
 Mondtam Calais-nél, s nem feledtem el,
 Szeretek éjszakázni is, hiába,
 Szeretem a kormányt (mint hű kebel),
 Sajtószabadságunkat is, mi drága,
 A Habeas Corpust (ez fölemel):
 A parlamentünk zegzugos vitáit,
 Ha nem nyúlnak hosszúra, mint idáig.

Szeretem az adót, ha nem nagyon sok,
 A szén tüzét, ha lángoló a szén,
 Egy jó pohár sört, habzót, frisset, olcsót,
 S a marhasültet, de nem feketén,
 A tiszta, szép időt, de nem a loncsot,
 Egy évből ily két hót szeretek én:
 Hát éljen a Király, Herceg s a Papság!
 Szóval mindenkit szeretek manapság.

Új seregünket s a vén tengerészt is,
 Adósságomat és az államét,
 Hetvenkedésünk — adjuk a merészt is —,
 A csődöt és minden csetepatét.
 Fagyos nőink — én jó vagyok e részt is —,
 Bús égaljunkat — elbájol a lét,
 És elragad az új angol dicsőség,
 Ó csak ne lenne kormánypárti hős-nép.

De Laurára térjünk — mert e csélcsap
 Kalandozás bizony öreg hiba,
 Unok repülni, ahova a szél csap,
 Az olvasó se hagyja annyiba,
 Megkérdi még, az úr miért beszél csak,
 S mit is akar hát, kész a galiba.
 Nagyon komoly arányokat felöltő
 Veszély ez ám, melytől remeg a költő.

Lennék csak a könnyű vers koszorúsa!
 Hogy szállanék a Parnasszusra fent,
 Hol ihletetten ül az égi Múza,
 És verseket költ szűz-szeplőtelen.
 Oly szép mesét firkálnék (mint a rúza),
 Szírt, görögöt és asszírt, annyi szent.
 Nyugati érzés-lével meglocsolni,
 És kész a fínium napkeleti holmi.

De névtelen vagyok, silány tanítvány,
 (Letört világfi, tönkremenni kész),
 És rímül azt veszem, könyvem kinyitván,
 Amit a Walker Lexicon idéz.
 Ha nem lelek, akad helyette hitvány,
 És nem törődöm, mit mond az ítész:
 A versem majdnem a prózába billen,
 De versdivat van — s kötelez az illem.

A gróf s Laura így egymásba botlott,
 És mint szokott, tartott ez a viszony.
 Hat évig éltek együtt, mint ki boldog,
 És olykor hajba is kaptak, bizony.
 De ez nem hágy a lelken semmi foltot,
 Hát el ne fogjon téged az iszony,
 Mindenki összehorgol kedvesével,
 A csöcselék, főúr, nincsen kivétel.

Nagyjába boldogul élt mind a kettő,
 Törvénytelen volt bár szívük frigye,
 A nőt szerette a férj, kincse lett ő,
 Egyik se volt új csókok irigye,
 A pletyka nem szólt, pusztán a merengő
 Jámbor sivített: „az ördög vigye!”
 Nem vitte őket el: mivel az ördög
 Sok mindent eltúr és nevetve dörmög.

Oly ifjak voltak: Ó, ifjúság nélkül
 Mi lenne a földön a szerelem,
 Hozzá öröm, kedély, erő jön ékül,
 Szív, lélek, amely ritka idelenn.
 De jaj szegény öregnek, aki vénül,
 Tapasztalat, múlt mind érvénytelen,
 Ez fáj az aggok együgyű szívének,
 Ezért olyan féltékenyek a vének.

A Karnevál lángolt, mint fényes álom,
 De ezt megírtam már egy szakba fönt,
 Laura készült, kedves ideálom,
 Mint amikor meghívják néha önt,
 És részt vesz egy londoni maszkabálon,
 Hol táncolók közt víg muzsika döng.
 De *itt* már hat hete, hogy zene harsant,
 S „kendőzött arccal” hódított a farsang.

Mikor selyemmel, édes-puha-langgyal
 Kiöltözött, szép volt a nőnk nagyon,
 Friss, mint új vendéglő fölött az Angyal,
 Avagy a címkép új divatlapon,
 Mely színnel ékes és divatkalanddal,
 S selyempapír takarja hallgatón,
 Nehogy odább goromba nyomdafesték
 Mázolja el betűkkel égi testét.

A Ridottóba mentek: — ez a csarnok,
 Hol vacsorázik és táncol a nép.
 Nevéből is a bál zúgása harsog,
 De ez a versemnek nem fontos épp.
 Vauxhall (kicsinyben), ámde itt a zsarnok
 Eső nem ömlött a terembe még.
 A társaság „vegyes” (ez azt jelenti,
 Hogy nem méltó itt figyelemre senki).

Akkor „vegyes” tudnillik a közönség,
 Ha magadon s pár híveden kívül,
 Nem lelsz urat, kit hódolón köszönts még,
 Csak népet, mit nem áll az orr, a fül,
 És sérti az előkelők özönjét,
 Hogy sertepertél s a téren kiül.
 Pár ember a *Világ*, a többi nincsen,
 Hogy mért, magam sem tudnám, bizonyisten.

Így Angliában : amikor a dibdáb
 Piperkőc-fajta élt s uralkodott,
 Azóta tán elleste más a titkát,
 Majmolja a majmot. Jaj átkozott
 Sors, hogy e típus egyre-egyre ritkább !
 Adieu divat szájhőse, hím kokott !
 Minden múltó s elpusztul sanyarúan
 A szerelembe, fagyba, háborúban.

Az északi Thor vert Napóleonra,
 Ki jégpörölyvel zúzta szét, piha,
 Mint cethalászt a bős elem s a lomha
 Kezdőt a francia grammatika,
 Szerencse, nem hitt benned bizakodva.
 De Fortuna — nem tudlak szidni ma.
 Minél inkább gondolkozom felőled,
 Annál inkább istennő lesz belőled.

Mert az övé jelen, múlt és jövő,
 A sorsjáték, a házassági frigy,
 Nem mondhatom, hogy eddig is kegyelt ő,
 De nem vagyok se bosszús, sem irigy,
 Még nem végeztünk, s csókja, az kelendő,
 És múltamért tán kárpótol imígy.
 Az istennőt nem is zavarom ám én,
 Csak majd ha azt mondom szavára : ámén.

De visszatérni újra : a tatárba,
 Mesém kisiklik ujjaim közül,
 Mindég magától ballag más határba,
 S én szolgállok neki bús eszközül.
 De belekezdttem, ülünk a batárba,
 A cél felé, ki hisz, az üdvözül,
 Ha általrágtam magamat e versen,
 Majd írhatok szabad mértékbe, nyersen.

A Ridottóba mentek (mulatóhely,
 Hová holnap magam is elmegyek,
 Mert mélakórom így altatható el,
 Mely fekszi lelkem, mint a bús hegyek,
 S találgatom, kié ez a bohó fej
 A maszk mögött és osztogat kegyet :
 Így oszladoz a bánat, s felvidulva
 Mást kezdek el megint, félóra múlva.)

Laura most a víg tömegbe rebben,
 Mosollyal és mű-jókedvvel fizet,
 Fennen beszél, suttog még édesebben,
 Itt hajbókol, ott boldogít tizet,
 Melege van — s nincs semmi csoda ebben —,
 Babája hoz friss citromosvizet,
 Körötte nők, néz szánakozva rájuk,
 Sajnálja őket, oly rossz a ruhájuk,

E haj hamis — az festett s mint a spárga,
 A harmadik — micsoda ronda konty,
 A negyedik — sápadt nagyon az árva,
 Az ötödik — kültelki, kis poronty,
 A hatodik — fehér ruhája sárga,
 A hetedik — ruhája cifra rongy,
 A nyolcadik — de tollam visszadöbben!
 Mint Banquo szellemei, egyre többen.

Most a közönséget szemléli hosszan,
 S a férfi a szemét ráemeli.
 Sugdosva dicsérik őt, meg se moccan,
 Hallgatja, zsongó álmokkal teli,
 A nők tekintete ijedve koccan,
 Mert tetszik ám, varázsos és deli,
 Igen, igen : cudar a férfi népség,
 Őnéki mindig imponál a szépség.

Mi engem illet, semmiképp sem értem,
 A céda nőt — de hagyjuk a vitát,
 Botrány kutatni, hogy miért, miért nem,
 Minden maradjon itt a régi hát.
 De verné csak komoly talár a térdem,
 Úgy prédikálnék, nézne a világ,
 S beszédem Wilberforce-ok és Romillyk
 Idézgetnék, mi illik és nem illik.

Míg Laura pillantgatott, mosolygott
 És csacsogott, csicssergett és szavalt,
 A nők figyelték irigyen a boldog
 Seregletet s a forró diadalt,
 Pípes hímek álltak katonasort ott,
 Hallgatták a szavát, akár a dalt,
 Főképp egy férfi, aki csupa láng volt,
 S szokatlan áhitattal egyre lángolt.

Ez egy török volt, színe, mint a kávé,
 Nőnk látta, s nem volt nála boldogabb,
 Mert a török így szól a nőhöz, ávé,
 Bár hozzá otthon csöppet sem lovag.
 Értéke annyi ott, mint a kutyáé,
 Adják-veszik, akárcsak a lovat :
 Négy törvényes hitves — sok van belőlük —
 S tetszésszerinti számba szeretőjük.

Elfátyolozva élnek ők, bezárva
 És férfi nélkül, fogságuk örök,
 Nem is lakoznak vígan e bazárba,
 Amint hiszik az északibb körök,
 Elkókad itt az orcájuk, az árva,
 S mert nem szeret csevegni a török,
 Semmit se tesznek — mindegyik eretnek —,
 Csak fürdenek, szoptatnak és szeretnek.

Nem olvasnak, nem írnak, mind tudatlan,
 Vershez se értenek a kicsikék,
 Az élc, a gúny színvonaluk alatt van,
 És nincs regény, színház és semmi kép,
 A hárem alszik álmos kábulatban,
 Nem él köztük tudós harisnya — „kék”,
 A széplélek nem fuvolázza : „Íme
 Mily megható e verssor anda ríme”.

Nincs ósdi rímelő itt, nyegle, balga,
 Ki a hírnévre pécéz szüntelen,
 S bár nem akadt horgán se hal, se alga,
 Tovább halász, sekély vizekbe lenn,
 „Potykák Tritonja”, ki feszít hivalgva,
 Középszerű, üres és szemtelen,
 Visszhang visszhangja, fruskáknak bohóca,
 Kölyök-poéta — örült bice-bóca !

Nagyképű bölcs sincs, ki kaján örömből
 Biccent : *Ez jó!* (nem jó egyáltalán)
 S mint éji légy az új lángnál zörömböl
 És karikáz a lámpások falán.
 Hamis a gáncs, bók, mely belőle föltör,
 Ha hírt zabál, még éhesebb talán.
 Nyelvet nem ért, és fordít, darabot szab,
 Izzadt-unalmast, bárcsak lenne rosszabb.

Útáljuk az író, ki *minden-író*,
 S tintás papír-kényszerzubbonyba jár,
 Finom, okos, gondos, mindent kibíró,
 Nem is tudod, mit szólj hozzája már,
 Torkold le őt és légy fölötte bíró,
 Mert többet ér önála a szamar.
 A hetyke golyhó inkább alkot és él,
 Ő bűzölög és füstöl, mint a mécsbél.

Van több belőle, ismerünk néhányat,
 Világfiak, a lelkük lágy szírom,
 S—t, R—s, M—re s a többi úri ványadt,
 Az ő eszük nem jár a papíron,
 Mert ihletést nekik a társaság ad,
 „Akarnék” úr s a cukros „Nem-Birom”,
 Én nem haragszom erre a sok úrra,
 Csak járjanak a nőkhöz téa-zsúrra.

A moszlim nő nem tudja, hogy mily nép ez,
 Sohase látott ily boldogtalant,
 Ha *egy* kerülne pusztán a szeméhez,
 Oly furcsa lenne néki, mint harang
 Török toronyba. Ember tervez, Isten végez,
 De úgy hiszem elkelne itt alatt
 Egy hittérítő író, aki már ma
 E nőknek az új versről prédikálna.

A vegytan nem fejleszt számukra gázot,
 A bölcselet nekik köd, semmi más,
 Nincs kölcsönkönyvtárunk — ugye gyalázat? —
 Se illemtan, se káté, mely vitás
 Erkölcsünket lebírja, hogyha lázad,
 És nincs évente képkiállítás,
 A csillagászatért csöppet se égnek,
 Számtant sose bifláznak (hála égnek).

Hogy mért adok hálát ezért, ne kérdezd
 Mint sejteted, megvan rá az okom ;
 S mivel talán önérzetedbe sért, ezt
 Elhallgatom, kérlek, ne vedd zokon.
 Le is nyelem a szatirát, az érdest,
 Pedig ha vénülsz, drága, jó rokon,
 Inkább nevensz, mint gúnyolsz, és utána
 A szájadon mélyebb a bánat árnya.

Ó Ártatlanság és Derű ! Víz és Tej !
 Boldog napokba boldog keverék,
 A század telve bűnnel és öléssel,
 S a szörnyű Ember már nem e derék
 Itallal oltja szomját. Ám azért hely
 Akad tinektek a szívembe még :
 Saturn korát vágyom áhítva vissza,
 Míg szám a brandy cukros nedvit issza.

A törökünk még Laurára nézett,
 Nem mint muzulmán, inkább mint gyaúr,
 Mint hogyha szólna : „Hadd szedem a mézet,
 Várj, drága hölgy, bájad szivembe szúr”.
 Az ily tekintettől a nőcske részeg,
 De Lauránkon nem lett mégse úr.
 Már sok tüzet látott, erkölcse mintás,
 És meg se kottyant e pogány kacsintás.

Pitymallni kezdett, épp percent a hajnal.
 Bölcsen teszi ekkor a hölgy-csapat,
 Mely táncba szédült-forgott vad robajjal
 S a hosszú torna múltán lankatag,
 Ha készülődik, hazamenni halkkal,
 S elpályázik, míg föl nem tűn a nap,
 Mert hogyha a lámpát, gyertyát lebírja,
 Az arcokat is elsápasztja pírja.

Részt vettem bálokon, estélyeken hűn,
 S dacolva hősen álltam a sarat,
 Bámultam a szép hölgyet (ugye nem bűn?),
 Ki az idénybe győztesen maradt.
 Ezret láttam, ki a bálakba feltűn,
 S ma is csinos és diadalt arat,
 De egy van csak, kinek (ha húny a csillag)
 Rózsái tánc után is egyre nyílnak.

Nem mondom el, ki volt ez Auróra,
 Bár lelkemet sosem bűvölte meg.
 Több mint Isten patentje, pontos óra,
 Egy drága nő, kit nézni szeretek.
 Mért haragudjon hát egy szíre-szóra?
 Ha látni vágyod rózsás szépemet,
 Ismerd fel az arcáról — ezt ajánlom —
 A londoni, vagy a párizsi bálon.

Laura, az okos, sietve ment el,
 Hogy meg ne lepje a vad fényözön,
 Hisz hét órája, háromezer ember
 Közt vígadott, illő, hogy elköszön.
 A gróf a sálját tartja, komplementtel,
 Kíérnek és ott járnak a közön.
 De merre van az adta gondolása,
Pont most siet a túloldalra, lássa.

Mint kocsisaink, mert itt szintén folyton
 Tolong a nép és öklel és tipog,
 Káromkodás záporzik, zúgva fojtón,
 Ordítózás és számtalan szitok.
 Nálunk a poszt áll a Bow-Streeten, otthon,
 Itt őr siet hozzád, mihelyt hivod :
 De egyre káromkodnak, mint a kocsmán,
 Szavak cafatja röpköd itt is, ocsmány.

Reátaláltak a csónakra végül
 S a nyájas áron lágyan ring tova,
 Beszélnek a táncokról és zenéről,
 A táncosokról s egy-két tétova
 Kis botránykáról : a hölgy elfehérül
 (Épp házukhoz simult a gondola),
 Remegve látja, a grófhhoz simulván,
 Előtte áll megint a bús muzulmán.

„Uram” szól zordan a gróf, s hangja ingott,
 „Ittléte oly váratlan és merész,
 Hogy meg kell kérdenem, miféle indok
 Vezette. Azt kell hinni, tévedés.
 Remélem, az, de hagyjuk el az undok
 Bókot, az *érdekébe* kérem, és
 Ha most se érti meg, *tüstént* megérti.”
 „Dehogy is tévedés” felelt a férfi.

„E hölgy a *feleségem!*” A fehérnép
 Ilyenkor sápadoz, az angol az
 Elájul, vagy mindent dühöngve széttép,
 De nem heves és nem vad az olasz.
 Ők szentjeiket hívják, a szegénykék,
 S mikor ocsúdnak, csitul a panasz.
 Fűzöt se tépnek föl és nincs üvegcese,
 Só, repülőzsír, gyógyszer, szesz se, csepp se.

És szólt a nő — no mit? Kukkot se mondott.
 A gróf behívta most az idegent,
 És nem kezelte már, mint a bolondot!
 „Ezt megbeszéljük, kérem, idebent,”
 Szólt: „látni tetszik, mennyi nép tolong ott,
 És tudja, hogy a botrány mit jelent,
 Mert a tömeg kajánkodik örökkön,
 Csak arra les, hogy untalan röhögjön.”

Bementek, kávét kértek: jött azonnal,
 Kereszténynek, töröknek szent ital,
 Mit mind a kettő más-más módon forral.
 Most Laura begyesen rárivall:
 „Pogányul hogy hívtak?” szól sunyi orral:
 „Szakállad is mily óriási, jaj!
 Hüh, hogy maradhattál el ily sokáig?
 Rózsákba jártál, hűtelen, bokáig.”

„Hát *igazán* török vagy, életem, nézd?
 Csíptél új asszonyt, csapodár legény?
 Evésnél nem használnak sohasem kést?
 Remek egy sál — ugyi ez az enyém?
 S miért nem eszi a török a sertést?
 Hát évekig se néztél énfelém.
 Jézus segíts! Az orcád jaj de sárga!
 Be hóka lettél! Csak nem ment a májra?”

„Ez a szakáll nem áll neked jól, lelkem,
 Beppo, nyirasd le, mégpedig hamar :
 Mért viseled? Ó majdnem elfeledtem —
 Ugye hús itten, a szél foga mar?
 Milyen vagyok? No ha ily öltözetben
 Meglát a nép, még botrányt is kavar.
 Maradj. Ilyet se ért meg az, kit nő szült.
 Hajad rövid s — ó szentatyám — megőszült.”

Hogy mit felelt Beppo, talán lerója
 Más krónikás. A tenger roncsa lett
 Vitorlása, hol állt hajdanta Trója,
 Rabszolgának vitték el, éhezett,
 Verték, amíg kalózok orv hajója
 A szomszédos öbölbe érkezett,
 Majd renegadónak, beállt kalóznak,
 S barátjai övéle elhajóztak.

Aztán megtollasult, s a vágya kínzón
 Égette lelkét, látni otthonát,
 Azt hitte, tartozik még ezzel itthon,
 És nem rabol a tengeren tovább,
 Oly egyedül volt olykor, mint Robinson,
 Hát egy hajót bérelt föl, jókorát :
 Dohányvivő remek, spanyol dereglyét,
 S tizenkét evezővel fölszerelték.

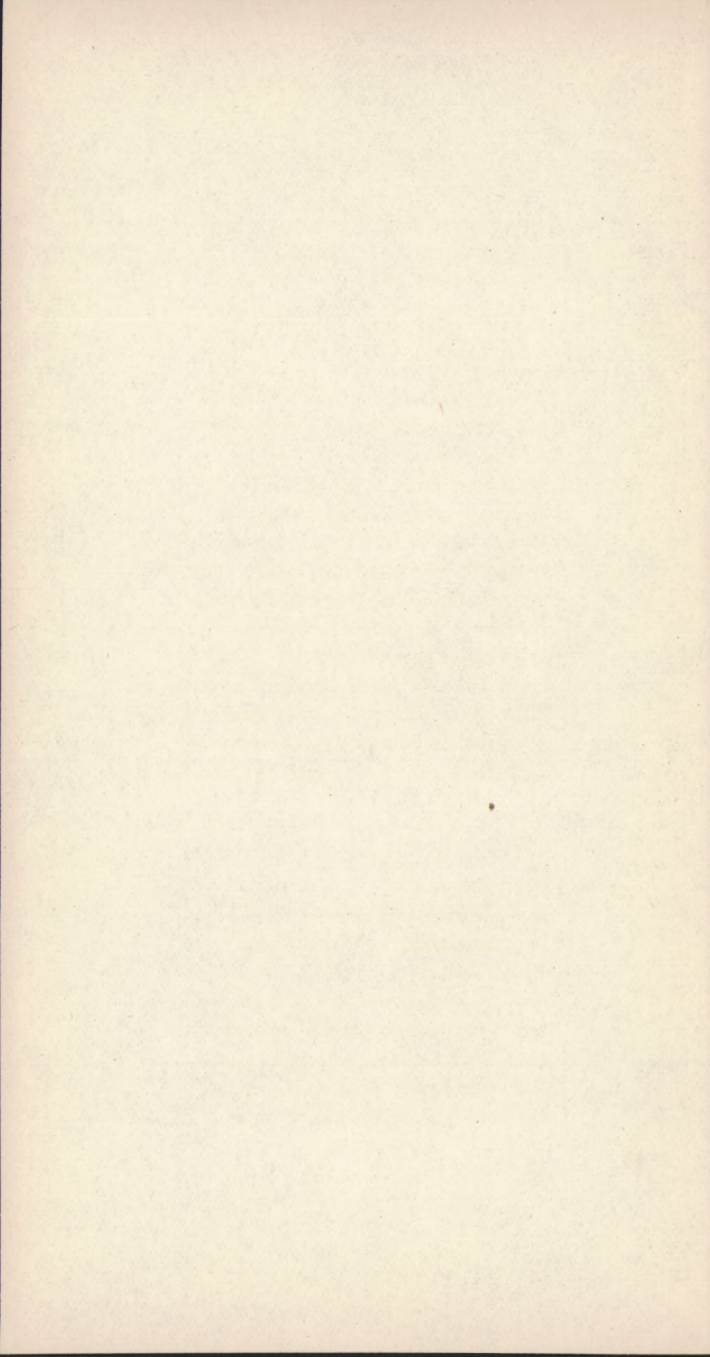
Volt pénze is (a jó ég tudja, honnan),
 Fölvitte a hajóra hallgatag,
 És megszökött, veszéllyel küzdve, nyomban,
Szerinte Isten védte ezalatt.
 Egy árva szót se mernék szólni, hogy van
 Ez a dolog. De a hajó haladt,
 A sziklafoknál három nap botorkált,
 De azután szél nyomta a vitorlát.

Szigetre értek, itt a sok cók mókot
 S magát egy más hajóra tette ő,
 És lett belőle egy bús, elfogódott,
 Öreg, török arany-kereskedő.
 De végül mégiscsak kikászolódtott,
 Nem lőtt rá a nép, a pereskedő
 Velencében kiszállt — szilárd az elve —
 Nejét, hitét és házát követelve.

Nejét átvette szépen, s újra bölcsen
 Megkeresztelkedik, (jutalmat ad)
 A gróf térdnadrágját elkérte kölcsön,
 Lerúgta a bolondos maskarát,
 Hogy visszatérte ünnepi színt öltön,
 Dús lakomára hívta a barát,
 Gyakran nevétekével élve aztán —
 De kötve hinném, fele se igaz tán.

Zaj-baj után az aggkorára írnak
Maradt aranyja s a terefere.
A nő miatt még sok bús napra virradt,
A gróffal is volt néhanap pere.
De fogyatékán ez a kis papírlap,
Mesénk lepergett, végezzünk vele,
Históriánk, ha megkezdjük, kinyúlik,
De vége van, nem késik, ami múlik.

MAZEPPA

1

A pultavai harc lebírta
Károlyt, a nagy királyi svédet,
Egész sereg hullott a sírba,
Harcolni érte ki se égett.
A harci kedv és a dicsőség,
Mely, mint az ember, hűtelen,
Kegyelte mostan cári hőstét,
És Moszkva állott győztesen
És áll, amíg a vést jelentő
Irtózatos, sötét jövőndő
Nem sújt le még nagyobb seregre,
Több sort, nagyobb hőst porba verve,
S ez lesz a bukás, ha majd talál,
Egynek kudarc — s mindenkinek halál.

2

A kocka így balul esett el —
Károly futott a harci sebbel,
Ment éj-napon, folyón, mezőn,
Bemocskosítva vérezőn ;
Sok száz bukott érette le,
De pisz se zúdult ellene,
Bár sokszor a parancsolóra
Törnek, ha jó ily vészes óra.

Lovát Gierta néki adta —
S ő elveszett az istenadta.
De a szegény, halálra hajszolt
Ló is kidőlt, iszonyú harc volt.
Ment a király, mély volt az erdő —
Őrtűz gyulladt a messzeségből —
Ottan virrasztott a leselgő —
És lerogyott a földre végül.
A népek ura ő, a herosz,
Ki ezrek lelkétől babéros,
Egy vad fa alján mozdulatlan
Feküdt aléló ájulatban ;
A tagja fájt, mart a sebe,
Az éj hideg volt, fekete.
Álmatlan vére tüzesen vert
Pilláiról űzvén a szendert,
Feküdt, feküdt, de szeme lángolt,
Árnyban, halálban is király volt.
S a fájdalomnak a parancsot
Ő adta ki, a büszke zsarnok
S ez kezesen hódolt neki,
Mint egykor a nép ezrei.

3

Csak pár vezér követte ottan,
S a maradék raj is apadt,
De ez megállt híven, nyugodtan,
Mint hősi, hű lovag-csapat.
Némán, busan leültek ők,
Uruk meg a lovuk előtt ;
Mert katona és ló a bajban
Testvér, bajtárs, elválhatatlan,

Mazeppa is ágyat vetett
A terebélyes tölgy alatt,
Mely durva volt és korhatag
S mint ő, kevély, elvénhedett.
De előbb a derék kozák
Jól megvakarta a lovát,
Almot csinált alája nyomba.
Zilált sörényét simította,
Megoldta a kantárt, övet
És nézte vígan az öreg,
Miként eszik, mert félt nagyon,
Hogy a lova nem fog legelni
A hús, éjféli harmaton.
De ez olyan volt, mint ura,
Nem törte, nem gyötörte semmi.
Nem szállt veszéllyel alkura,
Könnyen tanult, vadul futott,
Gyors volt, kitartó és nyugodt,
Egy csettintésre törtetett
És szállt, akár a fürgeteg.
S meglátta őt, bár szerteséjjel
Sok százan álltak, barna éjjel.
Futott rohanvást, fürge kéjjel
Reggeltől estig szüntelen,
Követve őt minden helyen.

4

A köpenyét kiteritette,
Dzsidáját is letette rendre
S puskáit nézte boldogan,
Nem rázta szét a vad roham —

A serpenyőbe híg por áradt
És rendbe voltak mind a záruk —
De az övére is ügyelt,
Vizsgálta a kardot, hüvelyt ; —
Aztán megint dolognak látott,
Előkotorta az iszákot,
A kantát, s nyájasan kínálva
Reátekintett a királyra,
Majd társait unszolta véle,
S zavartalan volt és uras,
Mint díszebéden az uracs.

Károlynak tetszett szűk ebédje,
Kóstolt belőle keveset,
Majd kényszeredve nevetett,
Hogy úrnak lássék a bajon,
Mert marta még a fájdalom.

És így beszélt :

— Hej nincs legény,
Bár seregem bátor, kemény,
Ki harci marsban, ütközetben
Oly fürge és rettenthetetlen,
Mint te, serény, szerény lovag.
Nagy Sándor óta a halandó
Nem látott ily vitézt, s olyan ló
Nem volt soha, mint a lovad.
Ha te kiszállsz folyóra, síkra,
Szittyább vitéz vagy, mint a szittyá.

Mazeppa szólt :

— Drágán tanultam
Ezt a lovaglást, még a múltban.

Majd Károly :

— Hát öreg, beszéld el,
Hogy s mint volt az?

Mazeppa széjjel-

Tekint s felel :

— Az hosszú volna ;

S most lóhalálba menni kell.
Minden helyütt tör, kandi csel,
Egy ellen tíz minden bokorba,
Soká lesz, míg a Dnyeperen túl
Ló és ember üdülve elnyúl.
Aludj tehát, megyek előre
S most én leszek a sereg őre.
Szólt a király :

— De kérlek, esdek,

Kurtítsd meg ezt a hosszú estet,
Mesélj kicsit, akkor talán
Fáradt fejem lehajtanám.
Aludni vágyom emberül,
És, lásd, az álom elkerül.

— Hát visszahívom a királyért
Vén fejjel az ifjúkorom ;
Húsz éves voltam akkoron —
Igen — mikor király volt Kázmér —,
Hat évig voltam nála apród.
De a királyom nem csavargott,
Mert könyveket falt-bújt a golyhó,
Fenségedhez nem volt hasonló.
Nem is nyert ő babért kicsit se,
Hogy azt idővel elveszítse,
S így csendben országolt sok éve
Minden helyütt (Varsót kivéve).

De őt is ölte a bosszúság :
Szerette a nőket s a múzsát,
S úgy meggyötörték, hogy gyakorta
Kíváncozott már harci porba,
Majd jött egy új könyv, egy új asszony,
Hogy véle bút-bajt elmulasszon,
A varsói királyi ünnep,
Amelyre ezren összegyűltek,
S bámulta Kázmér udvarát
Sok dáma, hercegi barát.
Nagylengyelország Salamonja :
Minden poéta így dalolta.
Csak egy nem, egy bús udvaronc,
Mert nem jutott számára konc.
Másképpen áll a bál, a verseny,
A rímelő csiszolt a versen,
Még én is írtam — istenem —,
„Szegény flótás” volt álnevem.

Hát itten élt egy palatinus.
Gazdag s hatalmas volt sok őse,
Nem volt szegényebb náluk ő se,
S bőrébe alig fért, hogy ily dús,
És szentül állt az a hite :
Hogy az égből pottyant ide,
Mert névbe, vérbe és aranyba
Nem akad mása senki se,
De kincse annyira kapatta,
Addig merengett a családfán,
Míg gőgje bárgyúságra válván,
Fejvesztve kérkedett vele,
Hogy mindez az ő érdeme.
Asszonya ezzel nem törődött —
Szép volt és harminc évvel ifjabb.

Utálta birtokát s a gögöt,
Reménykedett, magába sírt csak,
Bús vágyak és álmok után,
Erénye könnyes búcsuján
Egy-két álom, a vére harsog,
Tánc, dal és bál igézi Varsót,
S kísérti őt egy messze, halk csók.
Csak még a véletlenre les,
Amelytől minden nő kezes.
Aztán majd büszke gróf urának,
Az elbízottnak, a furának,
Oly szarvat ad, olyan fejéket,
Amit nem kívánok tenéked.

5

— Hejehuja legényke voltam —
Bevallhatom ma, vén koromban —,
Az életemnek hajnalán
Nem is akadt párom talán;
Se apród, sem tányérnyaló
Nem tudta úgy, hogy mi a jó:
Mert ifjú voltam és vidám,
Délceg, kemény, mint egy titán,
Nem ily göröngyös, de finom.
Azóta gond, bú hullt fejemre
S elgyűrte arcom, úgy bizony.
Ha látna most, sok atyafi
Hitetlenül tagadna ki,
A mát a múlttal összevetve,
S e rokkánás egyszerre jött,
Viharosan, idő előtt.

Hisz tudhatjátok, az idő
Nem tör le engem, bármi jó.
Másért ülök ily roskatag,
Csillagtalán égbolt alatt
Bolygatva régi vágyakat.

Folytassuk.

Hej, a szép Teréz
A gesztenyefák közt ma is még
Elöttem áll, — ni, látom ismét,
Emlékezem, s fejem nehéz,
És nem találok szót ez este,
Mely bájait kellőn lefesse.

Ázsia lángja volt szemében
Mert a szomszéd török gyakorta
Beházasult a szláv fajokba.
S e szem sötét volt, mint az ében,
De néha lágú és remegő volt,
Mint éjidőn halkán kelő hold ;
Nagy és komoly, majd halavány,
Olvadva ennen sugarán ;
Belőle tűz és álom áradt,
Majd úgy tekintett, mint a szentek,
Akik a szégyenpózna mellett,
Örülnek a véres halálnak.

A homloka meg tiszta tó,
Amelyben a nap látható,
Ha hallgat a habok zenéje,
S a nyári ég nevet beléje.
Az ajk, az arc — mi volt nekem,
Szerettem — s most is szeretem,

Érette égve, vágyakozva
Tüzes dühvel — a jóba, rosszba.
Gyűlölködő édes haragba.
S a szerelem meglátogatja
Vénségem is mint lenge árnyék:
És mostan is reám talál még.

6

Megláttam — s történt valami;
Egy szót se szólt s mégis felelt!
Tudtunk mi mindenféle jelt,
Amit nem látni, hallani,
Egy szikra, amely szertefoszlik,
Melyet kipattant a nyomott szív,
S csodálatos kapcsot teremt,
Titokzatost és végtelent,
Parázsló lánc, mely összeköt
Két áhítózó szeretőt,
Egy villamos fonál, melyen
Egyé cikáz két érzelem.
Megláttam — és sírtam titokban,
A közelétől is futottam,
Míg bemutatnak végre néki,
S aztán gyanú nélkül legott
Találkoztunk is itt, meg ott,
S szerettem volna már beszélni,
De gyáva voltam, gyáva, gyenge,
S elhalt a szó számon, remegve.

De egy játék összehozott,
Egy léha, ostoba dolog,
Mit játszanak unatkozók —
Már a nevét is elfeledtem —,
Véletlenül a társa lettem
S egymás mellé ültünk mi ketten,
A veszteséggel nem törődtem,
Hiszen elég volt, ó elég,
Hogy ottan ült a nő előttem,
Akit imádtam égve rég!
Fürkészttem arcát, mint az őrszem
(Így nem vigyáz reánk az őr sem!)
S láttam, hogy az olcsó mulatság
Nem szolgál néki gyönyörül,
Mert hogyha nyer, sosem örül,
S ha vesz, közel se bánja hasznát,
Mégis megült ott óra hosszat,
Mint akit más harc szórakoztat,
Némán a székre gyökerezve,
Nem is ügyelve, nyer-e, vesz-e.

S az agyamon egy perc alatt
Átlobbant, mint a villanat,
Hogy az ügyem már nyerve van,
A sorsom nem vigasztalan
S nyomban megáradt a szavam.
És bár el-elakadt zavartan
S nem is igen volt épp művészi,
Ő rám figyelt — és láttam, érzi —
És tudta is, hogy mit akartam,
A szíve égett, semmi kétség
S a tilalom nem száműzés még.

— Szerettem s szeretett viszont —
 Mondják, király, te sose égtél
 Könnyelműen fehérszemélyér,
 Hát le sem festem a viszonyt.
 Neked az oly hiú s kicsinyke.
 De nem mind úr s fejedelem
 A szenvedélyén, vagy amint te
 A szenvedélyén s népeken.

Herceg vagyok — vagy voltam inkább —,
 Ezrek feje, híres vezér,
 Előttem harcba még ma sincs gát.
 S lásd, sose voltam úr ezer
 Önmagamon . . .

De folytatom.

Szerettem s szeretett viszont —
 S a csókok íze jó nagyon,
 Bár követi ezernyi gond.
 Találkoztunk, s az óra, mely
 Megadta várásom díját,
 Több volt nekem, mint egy világ.
 Lomhán suhant az éj, nap el,
 De ez a perc feledhetetlen,
 Nincs mása hosszú életemben.
 Ma Ukrajnát is odaadnám,
 Ha újra ringhatnék a karján
 S élesztenének csókjai.
 Lennék csak az apród, aki
 Nőekkel vív édes csók-tusát,
 A szíve enyhe, vas a karja,
 S a földet is kevésre tartja,

Mivel övé az ifjuság.
Titkon találkoztunk: ez édes —
Mondják —, mivel nincs, ki felénk les,
Én nem tudom, de azt hiszem,
Sokszor azért sajgott szívem,
Mivel az ég s a föld előtt
Nem vallhattam enyémnek őt.
És napokon át sírva sírtam,
Hogy nem szerethettünk mi nyíltan.

8

— A szeretőkre sok-sok szem les,
Ránk is ügyelt sok örködő,
Főképp egy ördögi szerelmes,
Pedig dehogy volt ördög ő.
Inkább talán valami szent,
Aki nagyon soká pihent,
És felgyülemlett az epéje.
Hát szó, mi szó, egy bűnös éjjel
Elcsíptek minket szépszerével,
A gróf kicsit nyögött beléje.
S én álltam ottan, mint a préda,
Fegyvertelen — de zord acélba,
Vasvértben is — egy annyi ellen,
Ily elhagyatva — mit tehettem?

Egész közelbe volt a vára,
Segély nem jöhetett sokára,
S a hajnal is pirult megettem,
A vég — gondoltam — nyomban itt lesz,
És ez a reggel a halálos,
Imádkoztam a Szűz Anyához,

Aztán a kedves szentjeimhez.
Némán engedtem végzetemnek,
S a várkapu elé vezettek.

Mi lett Terézből, nem tudom,
Én mentem a másik uton.
Ez az úr, ki dühöngve horkolt —
Mint sejtitek, a büszke gróf volt.
És erre csöstől volt oka,
Fájt néki szörnyen az eset,
Családfáján mocsok esett,
És böcsülete lett oda.
Elhült, hogy egy ily ifju, pajzán,
Szennyfoltot ejtett ősi pajzsán,
Mikor ő volt a legkiválóbb,
A legnagyobb — ezt hitte szentül
És megkívánta mindenektől —
Még tőlem is — s tüzet okádott.
Ez fájt neki — és az kivált,
Hogy apródot lelt, nem királyt! —
Toporzékolt is szörnyűképp —
Most már megértem a dühét.

9

— Hozzátok ide a lovat.
S jött a kevély, lebegve járó
Ukrajnai, nemes tatár-ló,
Jött, szállt, akár a gondolat.
A tagjai remegve ringtak,
Vadul rohant, mint könnyű gímvad,
Nem marta gyepelő, fék hurokja —
Alig volt még pár napja fogva.

Horkant, az égre borzadt szőre,
Makrancosan kapált előre,
És tajtékzó haragba, roppant
Félő dühvel, utamba robbant.

Egyszerre megkapott a csürhe
És rákötött, hátára gyúrve,
Csattant az ostor, és tovább
Száguldtam árkon-bokron át . . .
El, el — s a ló haladt, szaladt,
Mint őrjöngő záporpatak.

10

— El, el — kiállt lélegzetem,
És nem láttam semerre sem.
Alig-alig percent a hajnal,
El, el — tovább — habzó robajjal.
De zajtól fájt még a fülem,
Röhej süvöltött körülem,
Egy rút röhej, a szélben úszó
Nyomomba szálló bús bucsúszó,
Mit a rongy-nép küldött felém.
Még megfordultam erre én,
Mekkaptam a kötelem örvét, —
Mivel nyakam odakötötték
S megkunkorodva és dühödten
Az átkomat szemükbe köptem.
De mennydörgött a ló, s szavam
Elhalt nyöszörgőn, nyomtalan.
Ez fájt — s a kába fájdalomban
Véres bosszúra vágyakoztam.

Később bőven volt benne részem.
A várkapu rom már egészen,
A súlyos rács, a felvonó-híd,
A kő, a fa, mind rombolódik ;
Kopár, üres a bús mező,
Pörzsölt ölen még fű se nő,
Pár szál inog csupán mogorván
A tűzhelynél, egy falnak ormán.
S nem sejti senki, senki már,
Hogy itten állt az ősi vár.

Én láttam tornyát lángolásba,
És láttam, hogy repedt a bástya.
Ólompatkok csergedeztek
A fekete, pörkölt tetőről :
A tűz, a tűz, mindent megőröl.

Nem gondoltak e napra bezzeg,
Hogy villámgyorsan, rontó tűzbe
Kilöktek a halálba úzve,
Nem gondolták, hogy visszatérek,
És tízezer lovas előtt
Fetreng a gróf úr, ez a féreg,

Játszottak, incselegtek ők,
Tetszett nekik a buta csíny,
Hogy a vad lóra húztak engem,
S hánykódtam a táj síkjain.

De végre mégis megfizettem.

Hej, az idő bírál, ítél —
Csak várni kell, csak túrni kell —
És a bosszúkat, aki él,

Sohasem kerülheti el.
Nyugodt virrasztás, sunyi háló :
És győz az éber bosszúálló.

11

— El — el — a szél szárnyán haladtunk,
Dörgött a durva föld alattunk,
Ház és ember sehol, sehol.
Szálltunk, akár a meteor,
Ha sercen, robban a vörös fény,
S szikrázva reng az égi ösvény,
Faluk sehol — sehol tanyák —
Csak az irdatlan pusztaság,
Mit egy sötét erdő határolt,
Távolban egy ősrégi vár volt,
Mit építettek a hegyekben
A pusztító tatárok ellen,
Ember sehol . . .

De tavaly itt
Dőzsöltek a garázda sergek,
S hol nyargalásztak a spahik,
A véres hanton fű se serkedt.
Az ég sötét volt és fakó,
Langy szél suhant, búsán beszélve.
Szerettem volna sírni véle —
De törtetett, de szállt a ló.

Szenvedtem és egy szót se ejték,
Patakzott a fagyos verejték
Szegény testemről le a lóra,
S horkanva, lángolón, haragvón
Futott a tarlón.

Sokszor reméltem, még egy óra
És nem fut ily örült-sebessen.
De nem, — lekötve, gyenge testem,
Csak egy szemer volt a dühének
Sarkantyú voltam, s kedve éledt.
Aztán izegtem és mozogtam,
Azt hívén, hogy dagadt tagom
A gúzsból így kihúzhatom,
De futni kezdett egyre jobban,
Majd szóltam — gyenge, álmatag hang —,
De erre is vadul kipattant,
Hőkölve torpant, félve ült fel,
Mint hogyha szólítná a kürtjel:
Iszamós lett a gúzs a vértől,
Csikarva csúszkált már le és föl.
És a parázsló szomjuság
Égette a nyelvem husát.

12

Majd jött az erdő — iszonyú,
Határtalan éj és ború,
Kócos öreg fák és merev tők,
Melyek még meg se hajlanak
A bömbölő orkán alatt,
Ha tépi bús dühvel az erdőt.
Aztán szelídebb képet öltött,
Lejebb már cserje, enyhe zöld nőtt,
Ragyogva, mint a drága festék.
De jönnek majd az őszi esték,
A csörgő lombokat letépve,
S piros lesz a halott levélke,
És úgy ül rajt e bágyatag szín,

Akár az alvadt vér a harcfin,
Aki elvérzett a tusán
És megfagy egy zord éj után,
Hogy arcán — a merev buroktul —
A holló csőre is kicsorbul. —

E hely cserjékkel volt tele.
Itt volt néhány bús gesztenye,
Egy büszke tölgy, kemény fenyők;
Egymástól kissé távolabb —
S ez dönti el a sorsomat —
Mert út nyílt most a ló előtt,
Nem tépte testem a sok ág-bog,
Túrtem, viselve csendesen,
A fagytól behegedt sebem —
De a kötél keményen állott.

Röptünk sebes volt és hatalmas,
El-elmaradt fa, cserje, farkas,
Sokszor hallgattam éjjelente,
Hogy jöttek nyomomon lihegve
Cammogva a bús kullogók,
Mik elhagynak vadászt, kopót,
Követték őket, bármerre mentünk,
Kocogtak nappal is megettünk,
Ha hátranéztem néha reggel,
Nyomomban voltak már sereggel
És éjszaka hallottam folyvást,
Hogyan osonnak, félve lopvást.

Egy kardra vágytam, hogy tusázva
Csapjak közéjük hősi lázba.
S elveszni itt — ha nincs bocsánat —
De még megölni egynehányat . . .

Mikor a szörnyű ló elindult,
Meghalni vágytam, sajtó kín dúlt.
De most reméltem, hogy kidűl,
Hiába! nem volt párja néki
A havasi zergén kívül;
A gyilkos hófúvás pihéi,
Melyek a vándort téli éjen
Elkísérik a küszöbig
És ottan aztán megölik,
Nem szállanak ilyen serényen . . .
Dühöngött, mint anyás gyerek,
Ki átkozódva hempereg —
Vagy, mint tilalmat nem tűrő
Megtértett, bosszús lelkű nő.

13

— Eltűnt az erdő, s bárha dél volt,
Hűs volt a dermedt nyári égbolt;
Vagy borzongott fázó erem? —
A kín nyomán pangás terem.
Bár hős voltam, szívós és bátor
S olyan haragos mint a zápor,
Nem tudtam, hogy mi van velem,
És elhagyott eszméletem.

De rám harag, bosszú vetett tört,
A fájdalom ereje megtört,
Mart a fagy, az éhség, a szégyen,
A kötelem, a póreségem,
Aztán a fajtám is olyan,
Hogy egy vakszóra komolyan
Fellázad, őrvöng s nincs mit ó,
Mint szűrni-kész csörgőkígyó :
Hát csoda-e, hogy gyöngé testem
Egy percre kábult, s összeestem.

Szédült a föld, az ég örökkön.
Azt hittem, gurulok a földön.
De nem, fenn voltam, odakötve,
Fájt a szívem, köd ült velőmre,
Majd lüktetett, pihegve, újra,
Forgott az ég, kerék gyanánt,
Részeg fák tántorogtak bukva,
Aztán szememre szikra szállt,
S az is, az is kihamvadott ;
Ki halt már igazi halált, —
Nem ily halott, nem ily halott.

Elnyűtt a pokoli roham.
S jött a sötétség átkosan.
Ocsúdni, jaj, de a sötét
Rám borította a ködét,
Majd azt hittem, tengerbe jutván,
Egy deszkaszálhoz vert a hullám,
És egy üvöltő habfodor
Sivatag táj felé sodor.
Az életem foszolva szétfolyt,
Olyan volt, mint az éji fényfolt,

Mely zárt szemünk előtt kigyullad,
Ha láz kinozza az agyunkat.
Aztán ez is elmúlt hamar
S helyébe jött a zűrzavar.

Iszonyú lenne látni ezt,
Ha a halál ránk nyújtja árnyát,
Bár azt hiszem, csodább csodát lát
Aki veti a földi mezt . . .
Mindegy. Én vele szembenéztem.
Most — és mindenkoron — merészen.

14

— Magamhoz tértem ; merre voltam ?
Fagy, ájulat, görcs a tagomban.
S az élet árja várva-késve
Tér vissza, ütésről-ütésre,
Egy nyilalás, vad és kemény,
S megtelt a pangó véredény,
Fülem csörömpölt, kalapált,
Szívem szorult s fájt, újra fájt,
És láttam is deregve, mintha
Szemünk üveg homályosítja.
Hab locsogott, víz tűnt elém.
Fény csillogott, az éj egén
A csillagok.

Ah, ez nem álom.
Úszott a vad ló a vad áron,
Az óriás víz széle-hossza
Mozgott közel-távol kigyózva,
Mi meg ziháltunk a középén,
A puszta part felé serényen.

Egy percre szűnt a szédület,
Mert hús volt a víz és üde,
Lohasztva a lázas tüzet.
Dacolt a ló széles szügye,
Hadarva a hulló habot,
Ment, baktatott.

Végül a csúszós marthoz értünk,
De keveset használt minékünk,
Iszony, halál, jaj, szerteszéjjel,
Mögöttem árny, előttem éjjel.
Hány éjszakán és hány napon
Feküdtem így, nem mondhatom,
Minden sötét volt, fekete,
És azt se tudtam, élek-e?

15

— Fénylő bőrrel, csukló inakkal,
Csorgó sörénnyel, küzdve halkkal
Csak kaptatott kétségbeejtőn
A ló a parti lejtőn.

Aztán felértünk ; éjben úszva
Tárult elénk egy szörnyü puszta,
Köröskörül kopár, süket,
Mint álmainkban némely örvény,
Beláthatatlan, bús üreg ;
Fehér foltok távoli öblén,
Haragos zöld, titáni erdők
Rémlettek óriás csoportban,
Mikor a holdgömb jobbra feljött.
De emberek nem laktak ottan.

Az elhagyott sötét sikon
Nem volt sehol se semmi nyom,
Még egy hunyorgó gyertyafény se
Égett vezérlő csillagul.
Ha libben most a lép lidérce,
Nyomorom rá is csillapul,
Hiába csal és maszlagol,
Mert csalfa lángja bús bajomba
Eszembe villantotta volna,
Hogy laknak, élnek valahol.

16

— Mentünk előre, csendbe lépve,
Rokkant szilaj futása végre,
S gőzölve, fújva, elhanyagló
Erőbe járt a vad ló.
Hajthatta volna reszketeg
Most egy alélt, beteg gyerek.
De jaj, mit ért ez most nekem?
Hiába csökkent az iram,
Ernyedten áll bénult inam,
Ha el is oldják kötelem.
Karom nekirugaszkodott,
Széjjelszakítani a bogot,
De nem nyertem semmit se véle,
Testem kimarta durva éle.
Belátva, ez is balgaság,
Feladtam a hiú csatát.

Végére járt a bús futam,
Bár célhoz még nem ért utam,
Pár sáv jelent meg a magasban,

S terjedt, de lassan, jaj de lassan.
Azt hittem, ez a szürke köd
Sosem derül föl és beföd,
Míg végre csak szakadt, apadt,
Bíbor palástba jött a nap,
A csillagok hadát leverve,
Fényük magába szívta szerte,
S kigyulladt tündökölve immár
Ó, a magányos, égi csillár.

17

Fölkelt a nap : a köd elült
A sivatag, bús pusztaságról :
Föld, puszta föld, közelbe, távol,
Átjártuk ezt a téres úrt,
Erdőt, síkot. Hiába haj,
Se munkazaj, se víg kacaj,
Se patkóseb, se kósza lábnyom
Az elhagyott, vadon határon.
A lég is néma és kopár,
Nem zizzen egy picci bogár,
A fűből és a sűrübül
Dalos madárka se fütyül,
Míg pattanó szívvel rohan
Nyihogva-nyögve, a lovam,
És senki, csak mi, egyedül.
Egyszerre csak a szédületben
Egy nyerítés harsan megettem
A fekete fenyők felül,
A szél cibálja a bokort? . . .
Nem, szállva, mint a gondolat,
Jönnek kevély, kényes lovak,

És vágat a dörgő csoport.
Kiáltanék, de néma ajkam.
Lebeg a ló a könnyű tánctól,
Kantártalan, vadul viháncol
Ezer bitang ló — egy csapatban.
Sörényük és farkuk gomolyba,
Orruk a kín nem torzitotta,
Szájuk nem marta zabola,
Lábuk se fájt a vaskapocstól,
Nem érte hátuk' bot, vagy ostor.
Puszták ezer bitang lova,
Szélnél vadabb, és mind szabad,
Mint habzó tengeren a hab.

Már ott dörögtek az uton,
Előzve lassan iramunkat.
Lovam neszelt, szeme kigyulladt,
S még nekibuzdult láttukon,
Intett szabad testvéreinek,
Halódva, halkán nyerített,
Felelt nekik és elbukott.
Megtört szemén üvegburok.
Párázva nyúlt ki lomha lába,
Kinyúlt, kimúlt az árva pára.
Megálltak ott — bámulva őt —
És engemet — a ló felett —
Kit véres kötél boga köt —
Mind vár — szimatol és remeg —
Cikáz — üget még — és örül,
Megy-jő — forog — körös-körül.
Egy pillanat — és visszamennek,
Engedve a legöregebbnek,
Egy óriási paripának,
Mely oly fekete, mint a bánat,

És nincs egy tarka petty se rajta —
Prüszköltek, habzottak rohanva
Az erdő fáihoz veszettül —
Mert megriadtak a szememtül.

Így ottmaradok egyedül
A dögön, amely merevül,
Az elnyúló, hideg dögön
Már nem kínozom, nem töröm,
Nem nyomja görbesztő sulyom,
De nem bírom, de nem tudom
Kiszabadítani testemet.
Haldokló egy halott felett.
Hitetlenül vergődtem itten
S már megmentésemben se hittem.

Kora reggeltől alkonyig
Csak vártam, a perc mint folyik.
Mert arra volt csupán erőm még,
Hogy lássam testem sírbadóltét.
Már biztosan, reménytelen
Megadtam magamat szelíden
Annak, miről azt hitte szívem,
Hogy oly nagy baj és félelem,
És úgy éreztem, hogy kegyes,
Mivel idő előtt keres.

Másként ravasz egérfogó,
Mit sohase kerülhet el
A számító okoskodó.
Ez néha hozzá esdekel,
Az bánatába maga tört fen,
De csúf, sötét, irtóztató,
Kínok között is és letörten,

Mindenkoron utált bakó.
És tán a gyönyörök fia,
Kit folyton örömök karoltak,
Sokkal szelídebb és nyugodtabb,
Akkor, ha meg kell halnia,
Mint maga a koldus-nyomor ;
Hisz ő már mindent végigélt,
Új viharokat, égi kéjt,
S reménye-fosztott és komor,
Mit elveszt, az csak a jövő,
A semmi titkából jövő.
(És ezt nem érdem szabja meg,
Csupán az idegrendszered.)
De a szegény, bár látja, hogy
Halála által átka fogy,
Úgy érzi, hogy ez a setét
Rabló kifosztja, megrabolja
Meg nem kapott új édenét.
Holnapra tán elmúlna gondja,
És vége lenne a csapásnak,
Az lenne az első csodás nap,
Nem siratott, de felderengő,
Egy új nap és egy új jövő,
S csupa ujjongás és öröm
Villanna át a könnyködön
Nehéz idők jutalmaként,
Holnapra bizton kapna fényt,
S erős lehetne és dicső —
Ezért fél úgy meghalni ő.

— A nap, a nap leáldozott
 S feküdtem a merev ló hátán,
 Pusztulva, mint egy átkozott.
 Vitt volna el inkább a sátán!
 Mire se vágyva csüggeteg
 Bámultam a fakó eget.
 S közöttem és a nap között
 Egy lomha holló röpködött,
 Kémlelve, hogy élünk-e még,
 S mikor kerül neki ebéd.
 Repült, elült és lebegett . . .
 Mind közelebb, mind közelebb ; —
 Már-már a szárnya rám borong,
 Az alkonyon, mint bús korong.
 Ha van erőm és ráütök,
 Le is teremtem végül őt.
 De a kicsiny kézmozdulat,
 A megcsikorduló homok,
 Hangom, mely alig hápogott —
 Rekedt gégén törvén utat —
 Elúzta a rút röpülőt.

Mást nem tudok — csupán annyit csak,
 Hogy megjelent egy enyhe csillag
 S bámulta elborult szemem,
 Káprázva, ingva csendesen,
 Majd egy nehéz, üres tusa,
 Az öntudat bús búcsuja.
 Aztán, mint hogyha visszaesnék,
 Aztán pihentem egy keveskét,
 Majd egy nyilallás, új tüzek,
 Kis szédület, kis enyhület,

Jeges roham, éjféli köd,
Szikrák aléló agyamon,
Dobaj, robaj, majd fájdalom,
Majd egy sohaj és semmi több.

19

— Ébredtem. Ah örök hatalmak.
Hát ember-arc tekint felém?
Fejem fölött egy szobapadlat?
Csakugyan, ágyban fekszem én?
Mit, csakugyan szobába vittek?
Mily angyal az, ki nékem int
S kegyes szemekkel rám tekint . . .

Nem hittem ennen szemeimnek,
Hihetetlen volt és csodás,
Mint egy lidércnyomás.

A kunyhóban egy édes arcú
Lány, hosszúfürtű, drága, karcsú,
Rám szikráztatta a szemét,
Ez volt az első jelbeszéd.
És szüntelen reám tekintett,
Imádkozó, kérő tekintet
Lövellt fekete, vad szemébül,
Én néztem, néztem, ámde végül
Láttam, hogy ez nem látomány,
De élek és nem leszek étek
Hollóknak hulla-lakomán.

Hogy kinyitottam szememet,
A kozák lány rám nevetett,
S tudtomra adta ujjal, ajkkal,
Maradjak addig csendbe, halkal,
Amíg szavam az új erő
Szárnyán könnyen nem tör elő.
A kezemet szorongatá
Párnát dombolt fejem alá,
S lábujjhegyen ment kifele,
Majd suttogott, ajtót nyitott —
Ó égi szók, szelíd titok, —
A lépte is merő zene,
Mely nyugtat és sose riaszt.
Már az ajtóig ért, de még
Reám vetette szép szemét,
Nyugalmat küldve és vigaszt,
Azt mondta, hogy a kicsi ház
Csak rám ügyel, csak rám vigyáz.
És ha ki is megy most, azér
Egy perc multával visszatér . . .

Így tűnt el a szelíd parasztlány,
S olyan magamba voltam aztán.

20

— Az anyja se késett bejönni —
Dehát elég! Ismert a nóta.
Úgyis unalmas már a többi.
Kozákok közt vagyok azóta,

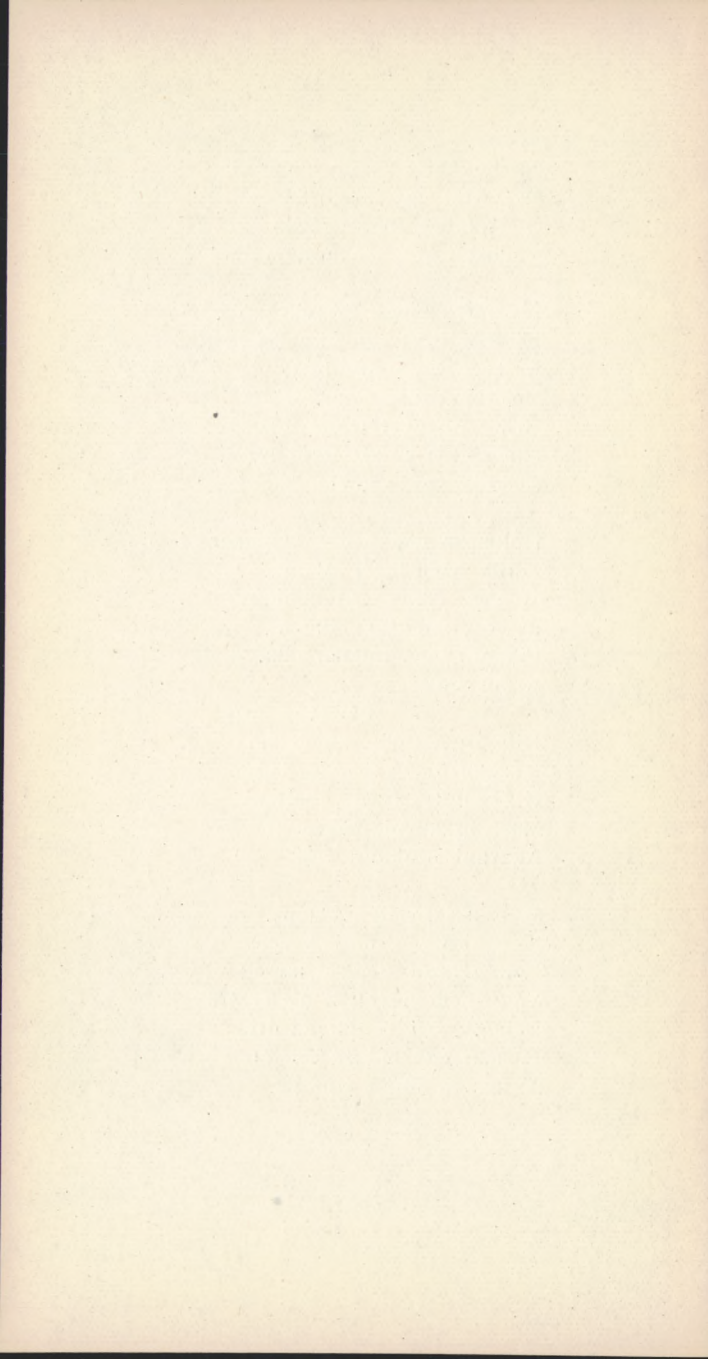
Ők bukkantak rám egykoron,
Ők vittek egy közeli házba —
Ők ápoltak, életre rázva —
S most rajtuk én uralkodom !

Így járta meg a hetyke gróf,
Kit bősztített egy kicsi légyott,
És tovakorbácsoltatott,
Mezítlen, vérző martalékot.
Hisz ő segített trónra engem . . .
Ismerjük-e a végzetet? Nem.
De győz, aki remélve mer.

Holnapra már a dús Dnyeper
Török felén legel lovunk.
Mi meg vigan csatangolunk
És sose vágytam sehova,
Pihenni úgy, miként oda. —
Jó éjt fiúk . . .

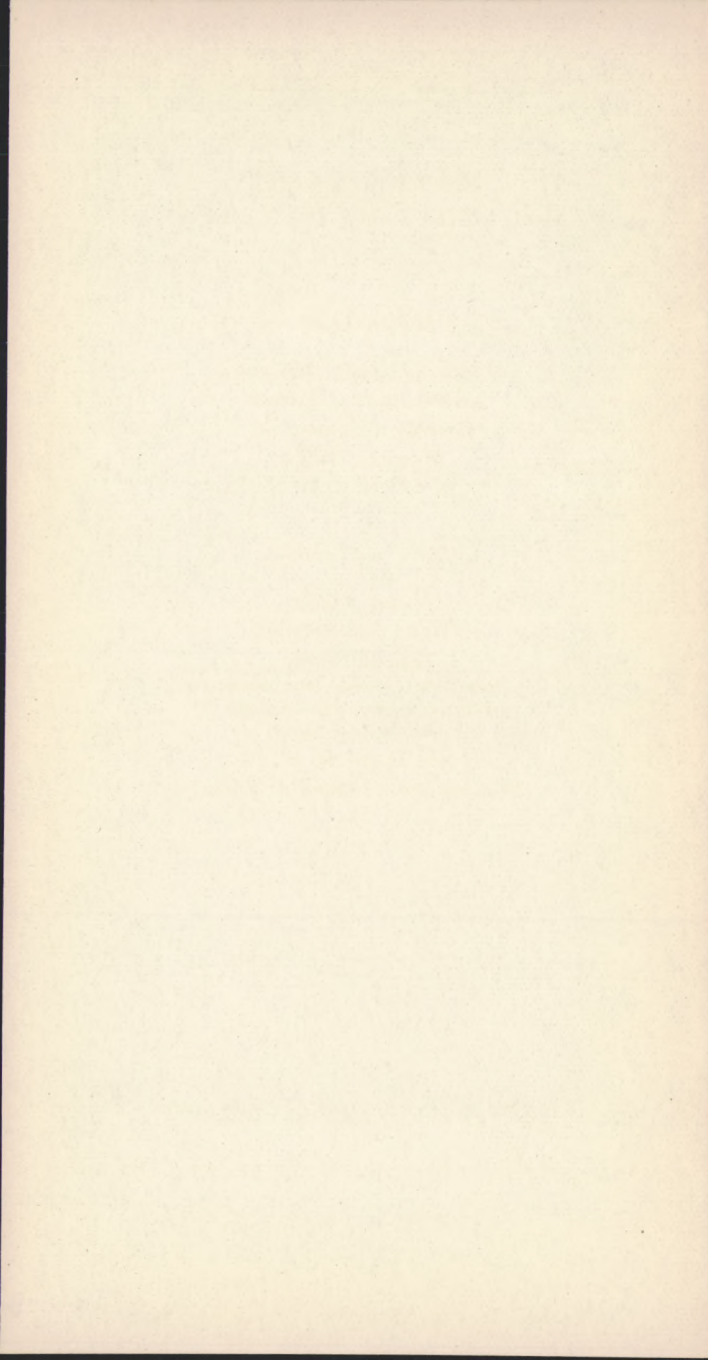
Mazeppa erre
Kinyúlt, a tölgy alá heverve.
Körülölelte őt a szép, lány,
Kikészített, szagos levélágy,
Mert ágya volt neki a föld,
Akárhol is álmra dőlt.

Most is lezárult a szeme,
És a király — mi lett vele?
Nem tetszett néki a mese?
Vagy nem figyelt a meseszóra?
Dehogy, ő is ledült az útra
És már egy hosszú óra óta —
Az igazak álmát aludta.

TARTALOM

<i>Beppo</i>	5
<i>Mazeppa</i>	41

KOSZTOLÁNYI
VÁLOGATOTT MŰFORDÍTÁSAI

Megjelent:

Byron : Beppo • Mazeppa

Maupassant : Versek

Geraldý : Te meg én

Francia költők

Angol és amerikai költők

Előkészületben:

Német költők

Wilde : Költemények

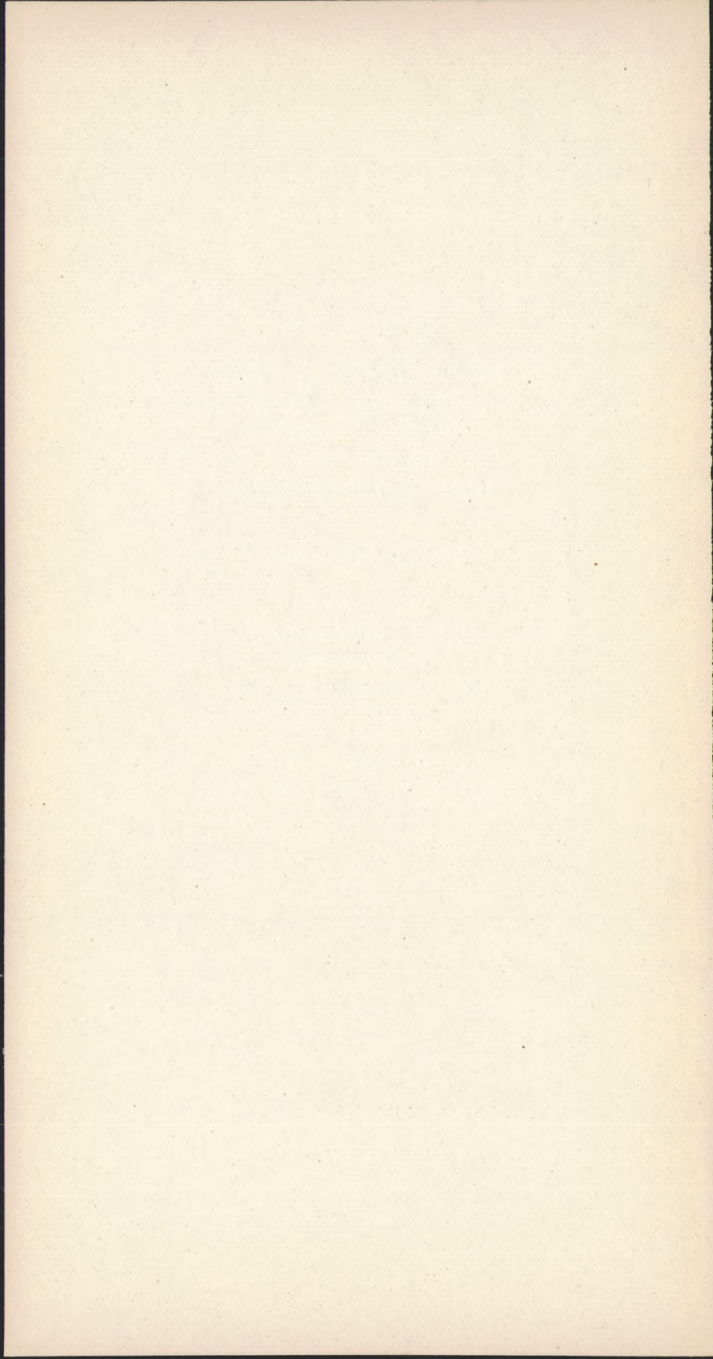
Kaleidoszkóp

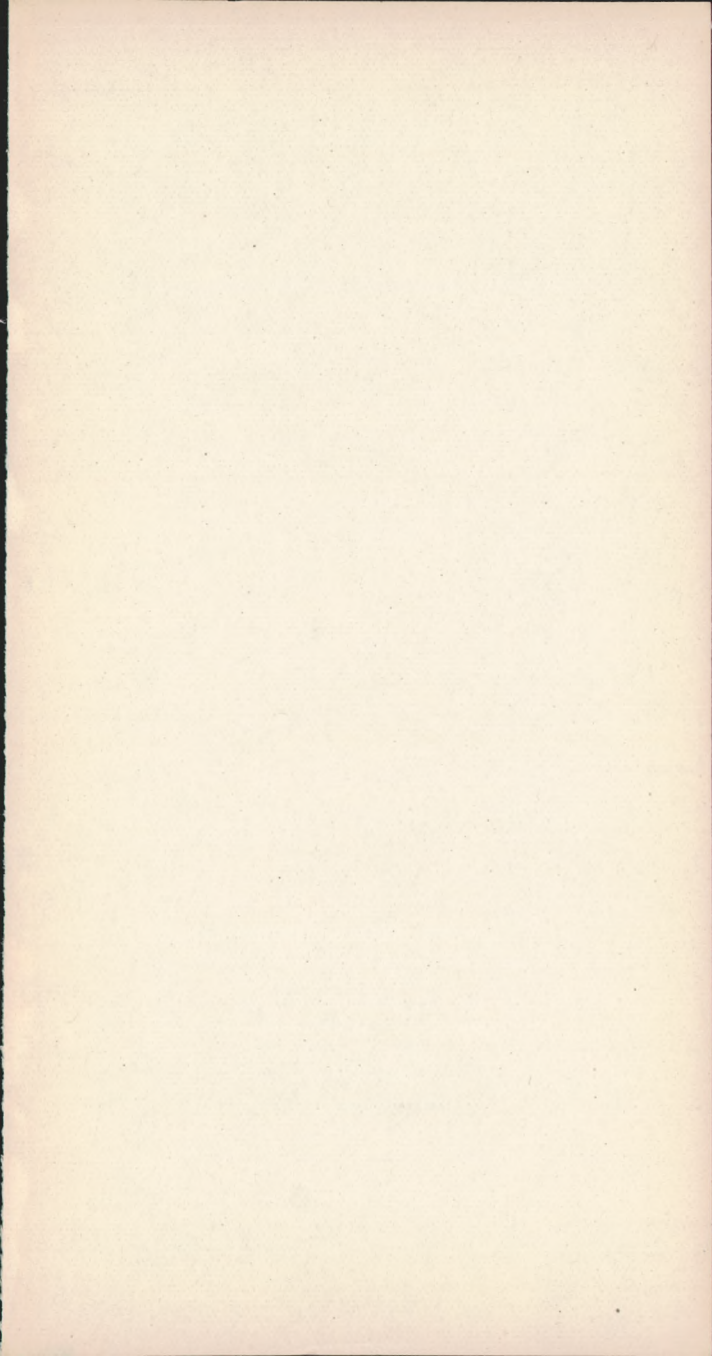
*Belga, olasz, spanyol, dán, norvég,
svéd, cseh, lengyel, orosz, jugoszláv,
indiai és héber költők*

Kínai és japán költők

Shakespeare : Romeo és Júlia

SZÉPIRODALMI KÖNYVKIADÓ

Felelős kiadó a Szépirodalmi Könyvkiadó igazgatója

A szerkesztésért felel: Domokos Mátyás

Műszaki vezető: Janser István

Megjelent 10 000 példányban

Ez a könyv az MNOSZ 5601-54 és 5602-50 Á

szabványok szerint készült

A könyv terjedelme: 4 (A/5) ív

1-570451 Athenaeum (F. v. Soproni Béla)

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

5300 S. DICKINSON DRIVE

CHICAGO, ILLINOIS 60637

TEL: (773) 835-3100

FAX: (773) 835-3100

WWW: WWW.PHYSICS.UCHICAGO.EDU

PHYSICS 101

LECTURE 1